

Lärarhandledning

Omslag: Rabén och Sjögren

ÄVENTYRSVECKAN

Drama för unga, 9–13 år

En guide till aktiv lyssning med klassen

**BARN
RADION**
sverigesradio

Äventyrsveckan, radiodrama i 4 delar

Handling

Amanda går i sexan. Snart är det sommarlov. Som avslutning innan de splittras ska klassen åka på äventyrsvecka i de värmländska skogarna. De ska bo i små stugor, lära sig om överlevnad och åka forsränning.

Amanda ser inte fram emot detta. Hon är ensam och utsatt av sina klasskamrater. Värst av alla är Philip som lyckas säga drypande beskheter med ett leende så att de vuxna inte förstår kränkningarna han utsätter Amanda för.

Amandas och Philip hamnar i samma båt under forsränningen. Plötsligt ligger det ett träd på tvären i forsen som gummibåten kör på och välter. Amanda och Philip ramlar i vattnet och kommer ifrån de andra. Ensamma ute i vildmarken tvingas de samarbeta för att överleva i kylan.

Om boken

Äventyrsveckan är ett spännande drama om mobbning, överlevnad och barns maktspel som inte lämnar någon oberörd. Berättelsen är Sofia Nordins debutroman. Med den vann hon Eriksson & Lindgrens barnbokstävling "Berättarglädje 2002". Radiodramatiseringen passar för både mellan- och högstadiet.

Kopplingar till Lgr11

Äventyrsveckan berör flera kunskapsmål kopplade till Lgr11. Genom att lyssna aktivt och träna på att reflektera och göra inferenser kan eleverna arbeta med klassens egna klassrumsklimat, rollfördelningar och gruppträck.

Dessutom passar dramat bra att använda för att levandegöra arbete kring allemansrätt och överlevnadsstrategier i naturen. Arbetsuppgifterna i lärarhandledningen är kopplade till läroplanen i SV, NO och SO.

Medverkande

Manuset är skrivet av Anders Nyman efter en bok av Sofia Nordin. För regi står Peter Schildt. Dramaturg är Eva Stenman. Musiken är gjord av Anders Melander.

I rollerna hörs:

Mylaine Heudreul som *Amanda*

Emil Börner som *Philip*

I övriga roller hörs bland andra **Lena T Hansson, Johan Rabeus** och **Sten Elvström**.

Lyssning

Hur ni lyssnar

Dramat består av 10 delar. Varje del är 15 minuter långt.

Lyssna på dator: [Äventyrsveckan – alla avsnitt](#)

Lyssna via mobilen: Ladda ner appen Sveriges Radio Play, som finns kostnadsfritt via App Store eller Google Play. Sök på "Äventyrsveckan" i appen.

Mylaine Heudreul och Emil Börner vid inspelningen av Äventyrsveckan.

Lyssnarvänlig miljö

För att skapa rätt förutsättningar för aktivt lyssnande är det viktigt att skapa en lyssnarvänlig miljö. Se till att det finns tillräckligt med tid för att både lyssna och efterföljande samtal. Låt det inte gå för långt mellan tillfällena.

Fundera gärna över om den fysiska miljön passar för att lyssna. Behöver rummet möbleras om för att skapa möjlighet att ligga på golvet, sitta på andra platser? Finns det soffor eller puffar? För att stötta elever som inte är vana lyssnare kan det vara bra att undvika distraktion. Kanske behöver det vara dämpad belysning i rummet. **Vad passar gruppen bäst?**

“Det iskalla svarta vattnet slog som en stöt mot bröstet. Det var som om min kropp inte kunde bestämma sig, hosta ut vattnet först och sen dra in luft. Eller tvärtom. Jag förstod. Nu skulle jag dö.”

Visa att lyssnandet är något viktigt som är prioriterat så att alla ska få en så bra upplevelse som möjligt!

Arbetsätt

Olika arbetsmodeller för aktiv lyssnarupplevelse

En framgångsfaktor för språkutveckling är att lyssna aktivt med efterföljande diskussion och samtal. För detta finns olika tillvägagångssätt.

I lärarhandledningarna från Barnradion/Drama för Unga varvas arbetsätten för reflektion utifrån vad som passar dramat.

Loggbok

En loggbok är ett verktyg för att strukturera egna reflektioner. Dessa reflektioner kan sedan användas som utgångspunkt i gemensamma diskussioner kring dramat. En logg ska vara kort och koncis och behöver inte ta mer än 5-10 minuter att skriva.

Loggboken är elevens egna reflektionsbok och kan användas för flera loggar. Den behöver inte bara vara kopplad till radiodramat ni lyssnar på. Tänk på att datera och rubricera så att ni lätt kan hitta mellan olika loggar när ni sedan tittar tillbaka.

EPA

Arbetsättet EPA (ensilt, par, alla) är en dynamiskt arbetsmodell. Den innebär att eleverna först reflekterar över en frågeställning **självständigt** och antecknar i loggbok eller på mini-whiteboards. Sedan samtalar de med en **parkamrat** och därefter lyfts tankarna upp **gemensamt i klassen**.

Vid arbetet med lyssnarupplevelse som språkutveckling passar det bra att varva de båda arbetsätten **loggbok** och **EPA**.

Post-it-storm

För att hjälpa eleverna att samla ihop fakta och komma igång med sina tankar kan det vara bra att "brainstorma" gemensamt innan den egna reflektionen. Då är post-it-storm (en brainstorm med post-it lappar) ett bra arbetsätt.

Dela ut några post-it-lappar var till eleverna. Berätta att de bara ska skriva ett ord eller en kort mening på varje post-it lapp. Tanken är att de ska skriva lappar på allt de kan komma på, utifrån en specifik frågeställning.

När eleverna har skrivit i ungefär 5-10 minuter gör ni en tankekarta med frågeställningen som utgångspunkt. Tillsammans läser ni upp en lapp i taget, och du skriver in den i tankekartan. Diskutera och förtydliga under tiden som ni bygger upp tankekartan på tavlan.

Strategier

För att stärka elevernas språkutveckling är varje del kopplat till minst en av de strategier som ger läsförståelse/hörförståelse. Strategin **förstå svåra ord och uttryck** finns till alla delar. Vi rekommenderar dig att gå igenom dessa ord innan ni lyssnar.

Till varje avsnitt använder vi oss av de strategier som passar bäst för innehållet. Då budskapet och lyssnarnas reflektioner bearbetas bäst genom strategin **att göra inferenser** – det vill säga att lyssna mellan raderna och reflektera över vad vi vet trots att det inte sägs rakt ut – lyfts denna strategi i flera avsnitt.

Äventyrsveckan, del 1 - [Lyssna på avsnittet](#)

Amanda går i sexan. Snart är det sommarlov och som avslutning innan de splittras ska klassen åka på äventyrsvecka i de värmländska skogarna.

De ska bo i små stugor, lära sig om överlevnad och åka forsränning. Men Amanda ser inte fram emot det. Hon är inte bara ensam utan också mycket utsatt av sina klasskamrater.

”Det kom så överraskande, när jag insåg att jag skulle dö. Nästan som en lättnad.”

Nya ord och uttryck:

Forsränning, förhållningsregler, ryggan, kattkadaver, kollo, överlevnadsexpert, begynnelsen, vildmarken, köldisolerande underlag, metkrok, skogsmulle, scout, patrolledare, sjövätt, paddlar, parera strömmar, strandbanken.

Skriv upp och prata om nya ord/uttryck. Utgå ifrån klassens språkliga förutsättningar och låt eleverna berätta om sina erfarenheter kring orden. Gör detta inför varje lyssningstillfälle.

Förutspå:

Börja med reflektion och klassrumssamtal utifrån strategin *förutspå*. Det skapar intresse och gör det lättare att komma in i berättelsen. Läs eller berätta om **Äventyrsveckan**, utgå gärna ifrån ingressen. Låt eleverna skriva själva under ungefär 10 minuter, vad de tror eller vet att berättelsen kommer handla om. Låt sedan de elever som vill berätta vad de har skrivit ned.

Försök att inte själv berätta allt för mycket kring handlingen, utan utgå från elevernas erfarenheter. Poängtera att det inte finns några rätt eller fel när ni förutspår. Vi använder strategin *förutspå* för att skapa nyfikenhet och viss förförståelse.

Förutspå historien innan ni lyssnar - det skapar intresse

Frågor på handlingen:

Efter att ni lyssnat på första avsnittet, låter du eleverna komplettera sina tankar med dessa frågor:

- Amanda säger att det nästan kändes som en lättnad att dö, varför känner hon så?
- Det finns flera tecken och incidenter som visar på att Amanda är utsatt av sina klasskamrater. Vilka då?
- Beskriv klimatet i klassen med fem ord. Förklara vad du menar.
- Beskriv läraren med fem ord. Förklara vad du menar.

Låt eleverna skriva i ungefär 10 minuter i sina loggböcker. Om det passar bättre att arbeta med EPA kan eleverna istället berätta för sin parkamrat vad de förutspått och vad de vill komplettera med. Sedan låter du elevparen berätta för klassen om sina tankar.

Äventyrsveckan, del 2 - [Lyssna på avsnittet](#)

När klassen ska testa försränning hamnar Amanda i samma båt som Philip, hennes värsta plågoande! Plötsligt välter gummibåten och Amanda och Philip hamnar i vattnet.

”Det iskalla svarta vattnet slog som en stöt mot bröstet. Det var som om min kropp inte kunde bestämma sig, hosta ut vattnet först och sen dra in luft. Eller tvärtom. Jag förstod. Nu skulle jag dö.”

Nya ord/uttryck:

Snår, klantarsel, amatörer, karta och kompass, hajk, överlevnadsaskan, druvsocker, snegla, flinar, fästing, borelia, parasit

Börja med en kort klassrumsdiskussion om det som hände i första avsnittet och prata om nya ord och uttryck.

Göra inferenser:

Efter avsnitt 2 passar det att göra **inferenser**, det vill säga att **lyssna mellan raderna** och reflektera över vad vi vet – trots att det inte sägs rakt ut.

- Beskriv **Amanda** med tre meningar. Förklara vad i dramat som gör att du förstår detta.
- Beskriv **Philip** med tre meningar. Förklara vad i dramat som gör att du förstår detta.
- Amanda vill inte följa med Philip in i skogen. Varför vill hon inte det?

Post-it storm – Överlevnadstips

Amanda och hennes klasskamrater får lära sig att göra en **överlevnadsask**. Den och mycket mer kunskap behövs för att klara sig bra om man går vilse i skogen.

Gör en **post-it storm** där alla skriver ner de **överlevnadstips** som presenteras i dramat på post-it lappar. Poängtera att de också kan utgå från egna erfarenheter. Skriv upp överlevnadstipsen på tavlan och sortera dem inför kommande bearbetning av en överlevnadskarta.

Lyssna mellan raderna!

Äventyrsveckan, del 3 - [Lyssna på avsnittet](#)

Amanda och Philip hittar ett litet förfallet ödetorp mitt inne i skogen. Ska de våga gå in och söka skydd för vinden och nattmörkret?

"Varför knackar du?"

- Vi är väl inga inbrottstjuvar, heller?"

Nya ord/uttryck:

Ruckel, teflonet, mumifierad döing, sjösjuk av trötthet, älven, amputeras, tappmuggar, sav, skymning

Börja med en kort klassrumsdiskussion om det som hände i första avsnittet och prata om nya ord och uttryck.

Göra inferenser:

Även efter avsnitt 3 passar det att göra inferenser och reflektera över Amandas personlighetsförändring. Vad är det som sker?

- Hur förändras Amanda?
- Vad är det som gör att hon förändras?
- Vad tänker hon själv om den denna förändring?
- Vad i dramat får dig att förstå allt detta?

Post-it storm – Överlevnadstips

Även i avsnitt tre presenteras flera överlevnadstips. Dessutom presenteras det fler viktiga saker att tänka på när man söker skydd i ett förfallet hus.

Gör en **post-it storm** där alla skriver ner de nya överlevnadstipsen som presenteras på post-it lappar. Poängtera att de också kan utgå från egna erfarenheter. Skriv upp överlevnadstipsen på tavlan och sortera dem inför kommande bearbetning av en överlevnadskarta.

Äventyrsveckan, del 4 - [Lyssna på avsnittet](#)

I ödetorpet byter Amanda och Philip roller. Tack vare Amandas kunskaper om vildmarkslivet kan de bli både mätta och varma. Men tänk om de måste stanna där för alltid? Tänk om räddningsteamet ger upp sökandet?

"Har man bara nyckeln till naturens skafferi!"

Nya ord/uttryck:

Nässelsoppa, rens från gräsklippare, vass, kavedun, kirschkål, faller i koma, skammen, stenhäll, flöte.

Börja med en kort klassrumsdiskussion om vad som hände i förra avsnittet och prata om nya ord och uttryck.

Berätta därefter att eleverna den här gången kommer använda två förståelsestrategier under tiden som de lyssnar. Skriv upp "**Göra inferenser**" och "**Textkopplingar**" på tavlan. Berätta om de båda strategierna och skriv sedan på tavlan de två frågeställningarna innan ni lyssnar.

Göra inferenser:

Amanda beskriver Philip i både första och sista avsnittet.

- Hur ser de olika beskrivningarna ut? Jämför Amandas beskrivningar och reflektera över varför de skiljer sig åt.

Textkopplingar till sig själv:

Hur ska man veta hur man ska vara, om man aldrig har tränat? – Philip reflekterar över hur det kommer bli i högstadiet.

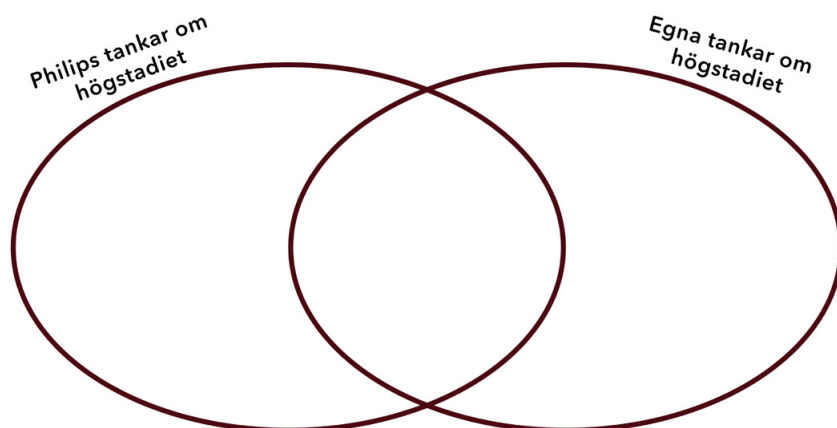
- Vad har Philip för tankar kring högstadiet? Vad är det som gör att han tänker så?
- Vad har du själv för tankar kring högstadiet? Vad är det som gör att du tänker så?

Efter att ni har lyssnat på avsnittet passar det bra att arbeta med metoden EPA (enskilt, par, alla). Låt eleverna reflektera över frågeställningarna på post-it lappar. Antingen tar ni en fråga i taget eller så delas klassen in i två grupper som svarar på varsin fråga.

Oavsett om alla svarar på frågorna eller inte så är det bra att låta hela klassen vara med i efterarbetet och diskussionerna kring båda frågeställningarna.

Börja med att låta eleverna dela sina tankar kring Amandas olika beskrivningar av Philip med en parkamrat. Diskutera sedan detta i helklass.

Därefter gör ni ett Venndiagram utifrån Philips tankar om högstadiet och klassens egna tankar.

Jämför era reflektioner. Vilka tankar är lika? Vilka är olika?

Lyft ut de negativa tankarna och skriv upp dem vid sidan av Venndiagrammet. Dela in klassen i grupper som reflektera och diskutera hur dessa situationer och ageranden kan undvikas och vändas till något bättre.

Post-it storm - Överlevnadstips

Nyckeln, eller som Philip säger: portkoden till naturens skaffereri. Vad menas med det?

Komplettera med ytterligare tips på överlevnadstavlan.

Att göra efter att ni lyssnat klart

Vi hoppas att **Äventyrsveckan** skapar tankar och reflektioner hos eleverna. Och att ni kan använda dramat som utgångspunkt i arbete med mobbning och gruppträck. Efter lyssnandet kan det finnas ett behov av att göra ett tydligt avslut med en eller flera slutprodukter. De avslutande uppgifterna kan vara analog eller digital och förhoppningsvis bli något som eleverna med stolthet kan visa upp för andra.

Hur förändras klassen efter Äventyrsveckan?

Både Amanda och Philip har förändrats av sina upplevelser. Deras roller gentemot varandra har bytts ut och en ömsesidig närhet har skapats.

Men vad händer när de kommer tillbaka till klassen? Hur kommer deras relation att se ut? Är Amanda och Philip förändrade för alltid? Kommer Amanda att kunna förlåta Philip för det han gjort tidigare? Kommer de att förbli vänner? Hur kommer klasskamraterna att reagera? Vad kan de vuxna göra för att hjälpa Amanda, Philip och klasskamraterna?

Dessa slutliga frågeställningar kan vara de absolut viktigaste en klass kan reflektera och diskutera kring. Genom att reflektera över dramats dysfunktionella relationer och diskutera hur klassen kan komma att reagera inför Amanda och Philips förändrade relation, kan eleverna tillsammans bearbeta sitt eget klassrumsklimat.

Diskussionsfrågor

Hur vill vi som klass att vårt klassklimat ska vara? Hur kan vi göra för att alla ska känna sig trygga och trivas i klassen? Vad har de vuxna för ansvar? Vad har jag som enskild klasskamrat för ansvar? Hur hjälper vi varandra att ta detta ansvar?

Avsluta diskussionerna med att alla skriver en egen reflektion i sin loggbok om hur hen tror att den egna klassen har förändrats utifrån radiodramat Äventyrsveckan.

Överlevnadskarta

Använd alla överlevnadstips från Post-It-stormarna och gör en överlevnadskarta. Dela in eleverna i grupper och förbered med passande material för antingen väggtavlor eller digitalpresentation.

Låt gruppen bestämma hur de på bästa sätt kan presentera alla överlevnadstips.